

VALORIFICAREA UTILIZĂRII MOTIVELOR ORNAMENTALE ÎN INTERIORUL NAȚIONAL

Andreea URMANSCHI

Universitatea Tehnică a Moldovei, Facultatea Urbanism și Arhitectură, Departamentul Urbanism și Design Urban, grupa DIN-201, Chișinău, Republica Moldova

Autor corespondent: Filipski Tatiana, tanyafilipski@gmail.com

Abstract: *The article is a theoretical study that reflects the use of ornamental motifs in the traditional interior. Also, the specifics of the ornamental motifs used by our ancestors in the decoration of the interiors, the gates are analyzed; some research in the field is specified; the criteria for grouping peasant furniture are set out; the name and destination of the textiles that adorned the interiors and the conclusions are specified.*

Keywords: *traditional ornamentation, culture, symbols and motifs, folk art, decoration.*

Introducere

Cultura neamului nostru este una complexă în care ornamentica tradițională își conturează farmecul și unicitatea definindu-ne drept un popor ce posedă o moștenire culturală valorificată la nivel internațional. Astfel de exemple veridice ne pot servi diverse elemente naționale preluate și aplicate atât în decorurile interioarelor cât și în vestimentație de către designerii de talie mondială. Este necesar de menționat faptul, că ornamentica tradițională articulează dimensiunea estetică și artistică la cea istorică cu deschidere spre cercetarea, cunoașterea și înțelegerea trecutului strămoșilor noștri, iar scopul acestui articol este studierea diversității modulelor, formelor și mesajelor integrate în ornamentica tradițională.

Ornamentica tradițională

Motivul ornamentale folosite de către strămoșii noștri pentru decorul interioarelor, a fațadelor caselor precum și a porților, reflectă preocupările acestora ce vizează exploatarea bogățiilor pământului și studierea fenomenelor naturii. Formele utilizate și cromatica specifică, aplicate în decorul țesuturilor, reprezintă nu doar o cale de înfrumusețare a locuințelor ci și un mijloc de comunicare între generații devenind sursă de inspirație pentru arta contemporană. În viziunea cercetătoarei L. Moisei, ornamentica constituie o multitudine de semnificații exprimate plastic prin semne, simboluri, metafore, alegorii și arhetipuri ancestrale care de-a lungul secolelor au ilustrat istoria existențială și spirituală a poporului nostru [5, p. 9].

Motivul decorative ce constituie ornamentica națională, variază după formă, semantică, gamă cromatică etc., în concordanță cu arealul geografic, înțelegerile și specificul socio-cultural al strămoșilor noștri. Așadar, aceste motive ne comunică informații reductibile despre trecut, oferindu-ne oportunitatea de a înțelege și conștientiza nivelul de dezvoltare și de educație al societății în diferite perioade de evoluție. Totodată, depistăm ornamente valoroase, de circulație universală, interpretate variat de către poporul nostru, în conformitate cu spațiul și timpul derulării acțiunilor, după cum urmează: soarele, pomul vieții, omul, calul și călărețul etc., (Figura 1.) cele specific fiind: căprioare, vase cu flori, ciobănașul cântând la fluier (Figura 2.), ce împodobesc casele țărănești.

Figura 1. Țesături în interior

Figura 2. Poartă din lemn

Pe lângă case, frumoase motive se întâlnesc și pe porți: struguri de poamă, cocostârci, păstorul în straie naționale, butoaie, etc. afirmă L. Moisei [5, p. 274].

Întrucât suntem un popor agrar pentru înțelegerea și descifrarea acestor motive trebuie să conștientizăm că majoritatea elementelor decorative sunt preluate din viața de zi cu zi, adică sunt ceea ce influențează direct viața și activitatea omului.

Motivul soarelui – este deseori reprezentat prin intermediul unui cerc cu un punct în mijloc, care de asemenea face trimitere la anii care se succed sau la evoluția ciclică a vieții (Figura 3.).

SIMBOL GETO-DACIC
DE PE POARTA SANCTUARULUI
DE LA SARMISEGETYZA

Figura 3. Simbolul soarelui – cerc cu punct în mijloc

Etnograful P. Petrescu afirmă că vechiul cult solar era reflectarea felului de viață al agricultorilor în care factorul hotărâtor pentru recoltă era soarele. La fel, cercetătoarea L. Moisei susține că în simbolistica românească soarele reprezintă astrul tutelar al zilei, fiind definit metaforic ca inima sau ochiul lumii, sursă a luminii și măsură a timpului, soarele e numit ochiul Domnului, secretul armoniei, simbolul rațiunii și iluminării spirituale.

În acord cu cele relatate anterior trebuie să precizăm că la fel de importante sunt considerate și motivele astrale ce poartă semnificații deosebite, *luna și steaua*.

Motivul lunii – aceasta întreține feeria naturii, fiind *regină a nopții*, este considerată măsură a timpului totalizând sensurile morții și a duratei.

Motivul stelei - în viziunea poporului român este *vechiul al sufletului, întrupare a îngerilor*, pereche astrală a ființei, reprezintă un semn divin și un mod de comunicare între cer și pământ [4, p. 275].

L. Moisei de asemenea a exemplificat alte câteva motive decorative cu valoare simbolică în arta populară :

- Linia ondulată reprezintă mișcarea apei, puteri docile sau urcarea și coborârea soarelui;
- Alternarea triunghiurilor negre cu cele albe face trimitere la succesiunea zilei cu noaptea;
- Pătratul cu punct în mijloc desemnează pământul, dar face și trimitere la cele patru puncte cardinal, patru anotimpuri, patru colțuri ale lumii, patru stihii;
- Rombul cu punct în mijloc face trimitere la ochiul de veghe, ochiul lui Horus dar și la însemnele fertilității feminine sau câmpului cu cereale;

- Păsările se asociază cu ascensiunea și libertatea;
- Figurile umane sunt elogiuate prin dans;
- Florile și arborii reprezintă legătura dintre pământ și cer, dar și în același timp atestă omniprezența lor în cadrul obiceiurilor de familie, de la naștere până la moarte [5, p. 197] (Figura 4;5).

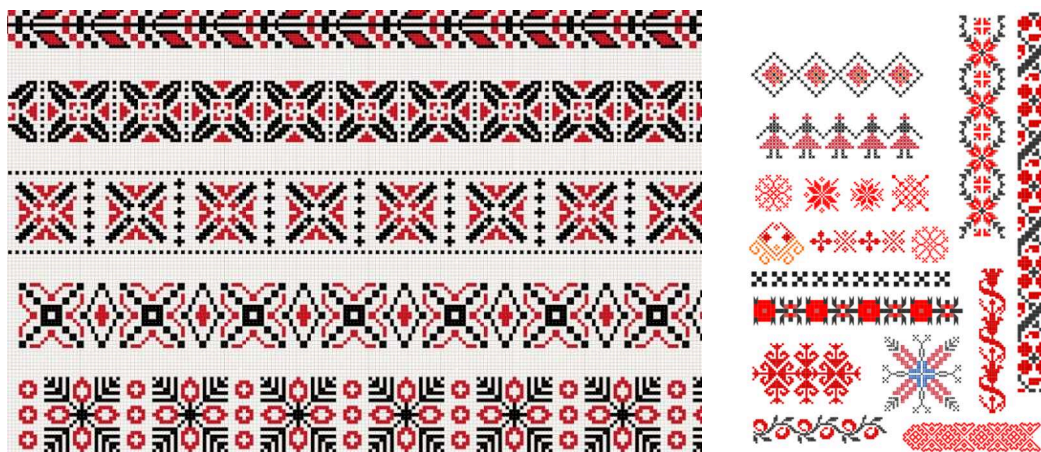

Figura 4; 5. Ornamente tradiționale

Mobilierul din interiorul tradițional

Din moment ce am analizat motivele și elementele decorative este necesar să precizăm posibilitățile și necesita încadrării acestora în interiorul tradițional. Preocuparea omului pentru amenajarea spațiului de locuit este urmărită din cele mai vechi timpuri, omul este cel care a încercat mereu să îmbine funcționalul cu cerințele estetice și posibilități. Așadar, pornind de la un număr redus de elemente strict necesare traiului, interiorul capătă un aspect mai spectaculos, mobilierul devenind din ce în ce mai valoros din punct de vedere artistic, afirmă E. Madan [3, p. 73].

Astfel mobilierul țărănesc poate fi grupat după câteva criterii:

1. În funcție de executantul confecționării lui:

- mobilier lucrat după metode tradiționale, de către gospodarul casei;
- mobilier lucrat de dulgheri, tâmplari și lemnari - meșteșugari profesioniști din localitate;
- mobilier executat de strungari, mobilieri - specialiști exclusiv de mobilă.

2. După funcția pe care o îndeplinește, deosebim:

- mobilier pentru odihnă (pentru așezat și dormit): scaun, laiță, pat, sofa, oslon, canapcă
- mobilier pentru servit masa: masa (varietate de mese)
- mobilier pentru depozitare: cuierul, prepeleacul (olarul), blidarul, trihornul, culmea, grinda, masa dulap (masă înfundată), dulapul înalt, colțarul, diverse lăzi [3, p. 73].

Deasemenea cercetătorul autohton E. Madan precizează că ornamentarea obiectelor de mobilier nu este executată la întâmplare ci este făcută ținând cont de locul și rolul pe care acesta îl va avea în ansamblul interiorului iar asocierea dintre motive și nuanțe cromatice relevă semnificația compoziției în relația cu organizarea interiorului locuinței țărănești [3, p. 85] (Figura 6).

Figura 6. Mobilier țăranesc

Este necesar de a sublinia și faptul că obiectele de mobilier în interiorul țăranesc sunt obligatoriu în ansamblu cu țesuturile tradiționale precum: fețele de masă, proștirile de pat și de perete, fețele de pernă, covoarele, lăicerele de lână etc.

Țesuturile ornamentate

Fețele de masă sunt realizate din câte două lățimi de pânză, țesute cu vrâste sau cu modele năvădite, având dantelă pe mijloc și pe margini. Sunt ornamentate cu cusături cu arnici colorat (Figura 7).

Figura 7. Țesături tradiționale

Țesăturile de pat și de perete, din pânză de lână, bumbac sau borangic sunt bogat ornamentate, cu vrâste și alesături sau cusături, dantele cu motive diverse, pe mai multe rânduri. Ele acoperă marginea patului sau peretele din dreptul patului și redau interioarelor locuinței o notă de lumină. *Fețele de pernă* sunt din pânză de bumbac simplă ori țesută cu vrâste din sacâz și borangic, cusute la gură și pe o parte cu arnici colorat. Decorul fețelor de pernă prezintă un motiv central: păsări, fete, ramuri cu flori sau flori în ghiveci, reprezentare a străvechiului motiv al pomului vieții. *Lăicerele de lână* sau *covoarele* amplifică frumusețea și armonia interiorului locuinței. Ele sunt țesături de veche tradiție, numite în județul Vaslui și lăvicere, lăghicere sau leghicere. Indiferent de denumirile locale—lăicerul, o țesătură îngustă și lungă, iar covorul, o formă mare dreptunghiulară cu dimensiuni variabile ca lățime—se impun prin valoare artistică deosebită în contextul țesăturilor de lână cu funcție precisă în organizarea interiorului locuinței țăranesti [2, p. 86].

Concluzii

Astfel în urma analizei tuturor factorilor mai sus expuși concluzionăm că arta populară nu exprimă doar estetică, ci conține și un nemărginit ansamblu de elemente cu semnificații profunde încadrate cu grijă și minuțiozitate în interiorul caselor și pe fațadele acestora. Compozițiile ornamentale și motivele decorative reprezintă o artă a comunicării nonverbale prin diversitatea cărora se transmit mesaje către generațiile în creștere.

Referințe

1. Antonescu R. *Dicționar de simboluri și credințe tradiționale Românești*. Ediție-digitală, 2016.
2. Antoniu M. *Țesături tradiționale de interior din Județul Vaslui, din prima jumătate a sec. al XX-lea*. În: Conferință Internațională *Diversitatea expresiilor culturale ale habitatului tradițional din Republica Moldova*. Chișinău, 2007.
3. Madan E. *Mobilierul locuinței țărănești*. În: Conferință Internațională *Diversitatea expresiilor culturale ale habitatului tradițional din Republica Moldova*. Chișinău, 2007.
4. Moisei L. *Motive decorative în viziunea locuitorilor din centrul Republicii Moldova*. În: *Revista de Etnologie și Culturologie*, vol. IX-X. Chișinău, 2011.
5. Moisei L. *Ornamentica țesăturilor tradiționale din Republica Moldova*. Autoreferat al tezei de doctor în istorie. Chișinău, 2015.
6. Moisei L. *Forme de comunicare culturală prin arta populară*. In: *Tradiții și procese etnice*. Ediția 1, 6 octombrie 2020, Chișinău: Tipogr. „Grafema Libris”, 2020, pp. 193-199.

Referințe web

1. <https://m.moldovenii.md/md/section/691>
Motive și simboluri în arta populară a moldovenilor
2. https://www.pinterest.co.uk/pin/AWg2-WhcXJHPI-wURbvX3k2HIg-6EC_eChbYu3IYThocAS8yg6GhQTU/
3. <https://motiveromanesti.ro/regiune/maramures/>
4. <https://www.autoexpert.ro/motive-populare-moldovenesti-si-explicatiile-lor/>
5. <https://ro.pinterest.com/arhDanaT/motive-populare-romanesti-romanian-folklore-motifs/>
6. <https://ro.pinterest.com/ioanacorduneanu/bessarabian-kilim-romanian-rug/>
7. <https://www.pinterest.com/pin/277956608225961909/>